

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:

Négy hasabos petit sorbet 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többesrészű hirdetések alkalmán jutányos áron vetetnek fel. Helyeg díj minden külön beiktatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újsónapság sora 50 kr.

Szülterti közlemények minden petit sora 50 krajczár.

Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. Főfőter 1893. az. (alatt.)

Kériratok nem adatként vissza.

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 „ „
Negyedévre . . . 2 „ 50 „
Egy órára . . . 1 „ „
Egyes száma 4 kr.

lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Főfőter 1893. az. alatt.)

Előfizetési helyben:
Teleki K. Lajos könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban. (Főfőter 1893. az. alatt.)

A vallás szabad gyakorlata.

Debreczen, nov. 16.

(K. B.) Őszinte hívei vagyunk az egyházi politikai kérdések megoldásának. Nem kárhoztatjuk a kormányt a miatt, hogy a kérdéseket fölvetette, azt se mondjuk, hogy időszerűtlenül vetette volna föl, mert hiszen e kérdéseket már régen, nagyon régen meg kellett volna oldani. Bizonyosan meg is oldották volna, ha a papok folytonosan nem okvetetlenkednek.

Nagy örömmel vettük tehát a kormány azon bátor elhatározását, hogy e darázs-fészekbe belenyul. Fel is zúdult az egész darázs-fészek! Rómától Máriapócsig csaptak olyan lármát a hatalmukat és befolyásukat feltű papok, hogy már-már elnyomta e láрма a reformok kürtjének harsogását. De bármennyire örvendünk is a felett, hogy kormányunk megkezdte a közszükséglet képező reformok megvalósítását s bár ezek megvalósításában egyet-értünk a kormányval (hisz e reformok tulajdonképen a függetlenségi párt programjából vannak átveve): a reform-javaslatok kritikája elől nem zárkózunk, sőt éppen kétszeres szigorral fogjuk azokat megbírálni, mert óhajljuk, hogy e nagyfotosságu reformok helyesen oldassanak meg.

Három reform-javaslatot nyújtott be eddig a kormány, nevezetesen: a zsidó vallás recepcziójáról, az állami anyakönyv-vezetésről és a vallás szabad gyakorlata. Ezután következik a polgári házasságról szóló javaslat.

A zsidó vallás recepcziója végett, ha a vallás-szabadság törvényileg kimondatnék, nem lenne szükséges külön törvényzikket alkotni. Az állami anyakönyv-vezetésről szóló javaslatnak pedig az a legnagyobb hibája, hogy nagyon olcsón akarják e reformot létesíteni s lehetetlen, hogy az oly csekély fizetéssel díjazott állami anyakönyv-vezetők lelkiismeretes munkát végezzenek. A vallás szabad gyakorlata szöveg törvényjavaslatnak is vannak hibái, még pedig kardinális hibái.

A képviselőház közoktatási bizottsága most tárgyalja e javaslatot, mely tárgyalásokról kimerítő tudósításokat közlünk lapunkban. Csaknem valamennyi

főszóalónak voltak aggályai a javaslat ellen, melyet változtatás nélkül elfogadni senkise hajlandó.

Ez a javaslat, a benyújtott javaslatok közül, minket legkevésbé elégit ki, mert nem annyira van szükség, amennyit a javaslat magában foglal, hanem sokkal többre. A vallás szabad gyakorlata törvényét hozni külföldben is csaknem fölösleges, mert mi, az újabb időben, nem emlékszünk arra, hogy valakit vallásának szabad gyakorlatában meggátoltak volna. Régebben igen gyakran megtörtént ez a legdurvább alakban is, a protestánsok templomait elszedték, papjaikat gályákra hurcolták s más istentelenségeket követtek el a hatalom birtokosai, — ma már azonban ilyen nem történhetik meg, ma mindenki szabadon gyakorolhatja vallását Magyarország területén, ma már a nazarénusok üldözésével is fölhagytak. Ily irányban tehát felesleges törvényt hozni.

Szükség van azonban a vallás-szabadság és a vallási egyenlőség kimondására, ami pedig hiányzik a javaslatból, holott valószínűleg ez lebegett a javaslat készítőjének szeme előtt, de a papi tábor mozgolódására s vak töltéseinek lármájára nem merete azt határozott, radikális alakban kifejezni.

Vallás-szabadság alatt értjük azon elvnek proklamálását, hogy Magyarország területén mindenki a saját hite szerint üdvözölhet. Ne ismerjen az állam állam-vallást, ne ismerjen bevett és be nem vett felekezeteit, hanem mindazon felekezeteknek, melyeknek tanai a közérköcsiséggel és az állam érdekeivel ellentétben nem állanak, teljes vallás-szabadságot biztosítson.

Vallási egyenlőség alatt értjük azt, hogy azért, mert valaki valamely felekezethez tartozik, abból reá nézve se előny, se hátrány ne háromolhassék. Sehoh ne jöjjön tekintetbe az, hogy az illető milyen vallású. Ma nem így van. Igen sok állás elnyerésénél gát az, ha valaki protestáns, vagy zsidó vallású. — Hogy egy eclatáns példát hozunk föl: Magyarország kultusz-minisztere csakis katolikus vallású férfi lehet! Miért? Hát miért nem lehet a kultuszminiszter

kálvinista, lutheránus, vagy éppen zsidó, ha külföldben erre az állásra alkalmas? Hát Kossuthból, a ki lutheránus vallású, nem külföld kultusz-miniszteré vált volna, mint a katolikus Trefortból és Csákyból? Hát mi köze van a kultusz-miniszteri állásnak a valláshoz? Ide két kvalifikáció szükséges: a bölcsesség és okosság. Ezek pedig nem egyes felekezetek privilégiumai!

Több más fontos és kevésbé fontos állásnál is a vallási szempont az irányadó. Ez pedig tőrhetetlen. A munkának, becsületességnek és tehetségnek tért kell nyitni mindentűt, tekintet nélkül arra, hogy ezeknek birtokosa milyen ritus szerint imádjá az istent. — Éppen azért e törvényjavaslatban proklamálni kellett volna a teljes vallási egyenlőséget és vallás-szabadságot.

A törvényjavaslatnak egy másik kardinális hibájával, a felekezeti-nélküliség elvével, más alkalommal foglalkozunk.

A vallás- és közoktatásügyi miniszteri tárcza válsága alkalmából forgalomba került híres közlő természetesen tünik fel az, hogy ha gróf Csáky megy, Berzeviczy sem maradhat meg helyén s így nemcsak új miniszterről, de új államtitkárról is kell gondoskodni. Berzeviczy távozásának szükségét nem annyira az magyarázza, mintha Csáky gróf törekvéseivel úgy össze lett volna nőve, hogy nélkülök meg sem élhetne. A ragaszkodásnak azt a nemét Csáky gróf eszméihez eddig senki sem vetette Berzeviczy szemére.

Sőt ha úgy állana a dolog, hogy Berzeviczy munkássága teljesen összeforrt volna a Csáky gróf nevéhez fűződő vallás és közoktatásügyi törekvésekkel, mintán nyilvánvaló dolog, hogy Csáky gróf nem lefelé bukik s így eszméi a közfelfogásban csorbat nem szenvednek, ez esetben éppen Berzeviczy volna hivatva arra, hogy Csáky gróf helyébe lépve, ennek törekvéseit immár saját nevében diadalra segítse.

Ha tehát Berzeviczy mégis megy, és pedig nem fölfelé megy, ennek csak az lehet a természetes magyarázata, hogy nem vállalhat több felelősséget oly törekvésekért, melyeknek Csáky gróf személye, s erős akarata adott prestiget, de melynek megérlelése miniszteriumában azért nem haladt előre, vagy azért tért ferde utra, mert a miniszterium első szakbiztos-vezetője, az államtitkár, nem ezerte ezeket teljesen szívehez nőve. Hogy csak egyet említsünk, Berzeviczy volt az, a ki még Trefort életében

azt mondta, hogy a közoktatásügy terén van egy töredék, mely az ugynevezett egységes középiskola megalkotását óhajtja. Amde ez a törekvés hiába való, mert mini Németerországban kimutatták, az egységes középiskola nem egyéb minden tudományos alapot nélkülöző ábránd.

Ezzel a meggyőződéssel aztán természetesen nem buzdíthatott új miniszterének, gróf Csákyknak terve, az egységes középiskola mellett. Miután pedig a közvélemény lelkesen felkarolta az egységes középiskola eszméjét, világos, hogy Berzeviczy álláspontjára ma senki sem kíván visszatérni. De nem csak ez a világos, hanem az is, hogy Berzeviczy, a ki két teljesen különböző természetű miniszter ki-szolgált, nem kockáztathatja meg azt a rész vállalkozást, hogy egy harmadik, esetleg megint más természetű miniszternek legyen államtitkára.

A vallás- és közoktatásügyi tárcza vezetésében legközelebb beálló változás folyamánként képviselői körökben az üresedésbe jövő állások betöltésére nézve, a M. E. szerint, következő kombinációk tartják magukat: Közoktatásügyi miniszterre, mint általában hiszik, gr. Andrássy Gyula belügyi államtitkár fog kinevezetni, míg Berzeviczy helyébe, ki szintén megválik állásától, Puskásy Agost országgyűlési képviselő, más verzió szerint Zsilinszky Mihály főispán nevé emlegetik.

A belügyminiszteriumban e szerint megüresedő államtitkári állásra hir szerint Josika Kálmán második államtitkár lépne. Ezen állás betöltésére nézve szintén merült fel számos kombináció, a melyek közül legvalószínűbb az, hogy Bezardj Viktor miniszteri tanácsos, a képviselőház volt házgyula fog államtitkárrá kinevezetni, a kinek helyét előléptetés után Vadnay Andor osztálytanácsos foglalná el.

A kultuszminiszteri válság a kandidáció körül fölmerült nehézségek következtében nem léven megoldható, a minisztertanács elhatározta, hogy fölkeri gróf Csáky Albint: maradjon meg állásában mindaddig, amíg az egyházi politikai javaslatokat le nem tárgyalta. Gróf Csáky engedett a minisztertanács kérelmének e szerint Berzeviczy Albert államtitkár is megmarad hivatalában.

Országgyűlés.

A földmívelési miniszterium költségvetését tárgyalta tegnap a képviselőház. Az egész vitában, melyben részt vettek Csáky Kálmán gróf, Pap Elek, Bernáth Béla, Sima Ferenc és Molnár Józsiás, többen elismeréssel adóztak Bethlen András gróf földmívelési miniszter érdemei iránt.

Csáky Kálmán gróf igen figyelemre méltó fejtegetéssel vizsgálta a felvidék sanya-

s én még egyről sem hallottam, hogy valami nagyon bántaná őket a lelkiismeret.

Hisz e nem gyilkolás! ez lovasias mérkőzés! melyben az ellenfél épp úgy leüthet engem, mint én őt!

— Erre vonatkozólag már kifejtettem nézeteimet — jegyzé meg Pista — s most még csak azt fűzöm hozzájuk, hogy ha a párbaj, a társadalom által szabadalmazott emberölés is, azért mégis csak emberölés az; s éppen mivel emberölés, melynek nem szabadna megtörténnie: lehetetlen, hogy a párbajban eles-ttnek arnya, épp úgy ne kisértené az életét kiöltö ellenfelet, mint a hogy kísért a tiltott öles áldozatának arnya.

Azért kérve intelek, edes jó Szilárd, mondj le ez átkos tetről, s békülj ki szépen ellenfeleddel! Hisz úgy is tudom, hogy az egész sértés csak semmisség.

— No jól van! mondá Szilárd rövid gondolkodás után — igyekezni fogok hát vele kibékülni, s úgy-e, te magadra vállalod a békítő szerepét?

— Ezt már ezer örömmel! viszonzá Pista — de hát igazán, őszintén mondatd e szavakat?

— Őszintén — mondá Szilárd némi zavarral — s majd holnap, előadás alatt megbeszéljük, hogyan eszközöl a kibékülést.

— Mert nem most miadtart?

— Mert M. Gyurinak ígértem, hogy hat órára nála leszek — mondá Szilárd, kerülve Pista tekintetét — tehát sietnem kell.

— Ugy hát a viszontlátaskor, holnap!

felelt Pista — mire barátja eltávozott. Másnap délelőtt Pista csak várta barát-

A „DEBRECZEN” TARCZÁJA.

KÖDÖS DALOK.

I.

*Nevetne is az ég,
Szomorú is volna,
Ugy áll szemé-szája:
Egyszer mosolygóra,
Egyszer szomorgóra.*

*Magam is úgy vagyok,
Mindig is úgy voltam;
Világ-életemben:
Most elmosolyodtam,
Most könnyel bajlódtam.*

*Nem is nyugszik leltem
Sohase is attól,
Örökösen cseng-bong
Nevető daloktól,
Zokogó daloktól.*

II.

*Novemberi csillaghullás,
Ez sem egyéb, mint elmulás,
Röpke rajok ki-kigyúlnak,
Még sötétbe beborulnak.*

*En is itt egy csillag volnék,
Rám is kerül majd a sor még;
Lobbot vetek tán egy percze,
S beborulok mindörökre.*

Igmándy Miklós.

Csak egy kardpárbaj!

— Elbeszélés. —

Irta: **M. Fagyas Etelka.**
(Folytatás.)

— Akkent — válaszolá Pista — hogy kartársaimmal egyeletet alakított, mely a párbajt-vivókat nemcsak egészen kizárná köréből, hanem épp oly megvetéssel sújtaná, különösen a verjszombjól és botrányhajhaszatból vivókat — mint a mily oktan megvetésben részesíti a társadalom azaz ártatlanokat, kik vonakodnak ilyenekkel kiállni.

— Nem hiszem, hogy a terved sikerüljön! — válaszolt Szilárd.
— En pedig hiszem! mert kartársaim közt elég bátor és józan eszű ifju van, s ily egyelet alakításához nem kell más, mint bátorság és józan ész.

S hídd meg Szilárd, hogy példánkat más városok intézetei követnék, nem sok idő telnék bele, hogy lassan-lassan mind nagyobb tért nyerne általánosságban is a párbajok kiküszöbölése iránti törekvés.

— Majd ha te megalkotad azon egyeletet — mondá Szilárd — melynek tagjai elég bátrak lesznek arra, hogy a társadalom hagyományos szokásaival szembe szállva, ök a legkötelezőbb párbajok alól is kivonják magukat — kitéve magukat a társadalom megvetésének, s melegegedve azzal, hogy tettüket csak ök maguk helyesleljék: akkor am lemondok én is egyszerűságonkorra a párbajvívásról, még a legkényseritőbb esetben is, de addig nem!

Minthogy azonban te, ugy hiszem, sohasem alakítod meg az egyeletet: e szerint én valószínűleg mindig megmaradok eddigi elvem mellett.

— No majd meglátjuk! — válaszolá Pista, már is van egy kis pártom, épp a legjelesebb ifjakból; s ha ezeket megtudtam hódítani egy magam: ugy tán nekik kétségtelenül sikerülni intézetünk összes ifjuságát megnyerni, mely nagyobb csoportnak még könnyebb lesz feladata, egyszeresmind a város többi ifjait s valószínűleg férfait is bevonni körünkbe. S midőn egy egész városnak ifjai — esetleg polgárai — is alkotnak egyeletet a párbaj kiküszöbölése céljából; üldözvén s megvetéssel sújtván a vivókat, s ezzel egyidejűleg kényszerítve a vizálykodókat, hogy egyedül törvény útján vegyenek elégtételt, akkor azt hiszem: ez nem lesz oly hitvány dolog, melyet figyelmen kívül lehetne hagyni, s melynek talán nem akadnának követői.

— No de nekem nincs időm tovább itt maradni — mondá Szilárd, kitérve a felelet elől — azért tehát megyek! s ha te nem jössz segédnek, hívok mást.

— Az Istenért Szilárd! állj el szándékodtól! — kéré őt Pista.

Megdölgöt-e, hogy e tetteknél mily borzasztó következménye lehet, ha ellenfeledet megtalálod öni?

Egész életeden át kísérni fog az illető családjának átka, s üldözni fog saját lelkiismereted! s mit ér az élet átkok között és nyugalom nélkül?

— Ugyan! eredj ilyen beszédekkel, — mondá Szilárd — százen ölek már párbajban,

ru helyzetét; beszédét élénk tetszéssel kísérték.

Az ülés végén Szalay Imre interpellált, az osztrák hatóságok részéről jogtalanul szedett vámilleték tárgyában.

Wekerle Sándor miniszterelnök azonban megadta erre a választ, kijelentvén, hogy a multra nézve nem tehet semmit, de mindent elkövet, hogy a jövőben orvosolja a bajt.

BELFÖLD.

Ehenthalt szobrász. Egy tehetséges művész, Feszler Leó szobrász, akinek vesője alól több kiváló munka került ki, meghalt Ujpesten éhínségben. Neve művészi körökben nagyon ismeretes volt az-élt. — Ő készítette többek között a budapesti Kálvin-téri szép szökőkutat és a lipótvárosi bazilikán lévő apostolok szobrai. Valaha jó módban élt, de egy idő óta a legnagyobb nyomorban tengődött családjával. Alig volt mit ennie, de inkább éhezett és nem koldult. Néhány héttel ezelőtt éh-tífuszban megbetegedett, és kedden végre megszabadult kínjaitól.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt kedden este hat órakor tartott értekezleten folytatva a költségvetés részletes tárgyalását. Just Gyula elnököt. A valóság és közoktatásügyi tiszta költségvetését tárgyalta le. Kiss Albert előadó ismertette meg a költségvetést az értekezlettel, mely azt általánosságban elfogadta s megbízta Kiss Albertet s Okolicsányi Lászlót, hogy a párt nevében a képviselőházi tárgyaláson felszólaljanak.

Az ügyvédek és a millenium. A budapesti ügyvédi kamara, mint annak idején köztudott, felhívást intézett a hazai ügyvédi kamarákhoz, hogy a milleniumi kiállításon és ünnepeken az ügyvédi kar tekintélyének megfelelő mértékben vegyenek részt. A kecskeméti ügyvédi kamara már felelt a felhívásra, kijelentve, hogy egész erejével támogatja a budapesti társamárát kitűzött céljában. A milleniumi költségek fedezésére hatszáz forintot szavaz meg, amelyet 1894 januártól évi kétszáz forintot részletekben fizet le. A kamara tagjait pedig felhívja, hogy a birtokukban lévő történelmi okmányokat és emlékeket bocssáská a kiállítás rendelkezésére.

A zágrábi érsekség. Zágráb, november 14. Gugler püspök ma Bécsbe utazott, hogy Agliardi nunciusnak átadja a zágrábi polgárság feliratát és az általa gyűjtött 10.000 lra Péter-fillett. — De azt hiszik, hogy az új érsek kinevezésével is összefügg a bécsi utazás.

Merénylet a párisi szerb követ ellen. Felháborító merénylet híre érkezett Párisból, a melyet Györgyevics szerb követ ellen követett el egy örült ember. Mint egy Párisból érkezett távirat jelenti, Györgyevics, a kit minap helyeztek át Bukarestbe, de még nem távozott el új állomáshelyére, a Duval vendéglőben ebédel, a Rue des Petits Champs-on. A követ mellé leült egy fiatal ember, a mi Györgyevicsnek nem tűnt föl, és nyugodtan evett tovább. Az idegen csakhamar egy kést rántott elő, nekinyújtva Györgyevicsnek és a kést markolatig dőtte a mellébe. Györgyevics a szúrás következtében eszméletét veszítette. A többi vendég annyira megrémült, hogy a merénylő könnyen elmenekülhetett, de kalapját és kését ott hagyta. Györgyevicset a szomszéd teremben bekötötték, majd lakásába szállították. Állapota nem veszélyes, mert a kés az egyik bordában megakadt. A közönség közt az a nézet terjedt el, hogy a me-

ját az előadásra, de az csak nem mutatkozott, míg végre késő délután örömteljes arccal rontott be Pista szobájába.

— No pajtás! szolt — látod, hogy minden aggodalmad alaptalan volt. Ma délután megvittam Imrével, egy kis vágást ejtettem a jobb karjád, mely alig fog meglátszani, s azzal vége a párbajnak.

— Nem kell mindjárt az ördögöt a falra festeni.

— Tehát csakugyan vívtál! szolt Pista szemrehányólag — s nekem azt fogadtad, hogy nem teszed! Ez csunya, nagyon csunya tett tőled!

— Azért fogadtam, nehogy csakugyan feladj bennünket, mert tőled kiltel volna.

— Bizony ki! — felelé Pista — mely szavait hosszabb dorgálás követte, miután mindazáltal békésen váltak el.

Mig azonban Szilárdot korántsem befolyásolták Pista szavai, addig nagyon is elbizakodottá tette őt, a párbajnak reá nézve sikeres, és mégis korántsem rossz kimenetelű, mely elbizakodottságát növelte ama körülmény, hogy az ismerős leányok egy része, mosolygva üdvözölte őt sikeres párbaja alkalmából.

Eltelt két-három hónap s jött a farsang. Szilárd és Pista, mint efféle fiatal emberek, örömmel néztek elébe s az ifúság által tervezett táncvizsgálomnál ok is vállalkoztak egy-egy rendezői szerepre s mint ilyenek, indítványba hozták, hogy e mulatságon, a táncvizsgálomkából már oly rég kiközösölt gyönyörű kör magyart, szintén vegyék fel a tánc-

rénylő anarchista, de sokkal valószínűbb, hogy örült. Az éj folyamán önként jelentkezett a rendőrségnél; neve Lanthier Leon, czipészsegéd. Zavaros beszédéből is meg lehet ismerni, hogy nincs helyén az esze. Lakótársai munkás, de vad és zárkózott természetű embernek ismerték.

A merénylő kijelentette a rendőrbiztos előtt, hogy meg akarta magát bosszulni a társadalmon. Egy jól öltözött urat látott, tehát rárohant. A vizsgálat ki fogja deríteni, hogy anarchistával, vagy örülttel állanak-e szemben. Egy újabb távirat szerint a merénylő a következőket vallotta: Őlni akartam pusztán csak azért, hogy öljek. Minden más ember, a ki annak az urnak helyen ült volna, ugyan olyan sorsra jut. Embert akartam ölni. Ismétlem, hogy a dolog így van. A merénylő tizenkilenc éves. Mikor nagykorúsították, 1136 franknyi örökséget kellett volna felvennie és hiába fáradozott azon, hogy örökségére kölesőnt kapjon, melylyel üzletet akart nyitni. Rokonait kívánatuk ellenére hagyta el. A merénylő kis természetű, karcsu, intelligens arcú, szöke hajj ember. Györgyevics állapota nem aggodalmat keltő. Lakásán apólják Milan király személyesen meglátogatta a sebesültet s a szerb kolónia sok tagja szintén tudakozódott hogyléteről. Carnot elnök elküldte ordonanciszját, hogy állapótáról tudakozzák. György evics mintegy öt hónap előtt egy szerb alattvalótól fenyegető levelet kapott, melyet átadott a rendőrségnek. Három hét óta rendszeren a Duval-étkező-be ment ebédelni.

KÜLFÖLD.

A francia parlament megnyitása. Páris, nov. 14. — A képviselőházat ma megnyitották. Perrier Casimirt 295 szavazattal ideiglenes elnöké választották; Brisson 195 szavazattal. Páris, nov. 14. A szenátust ma megnyitották. Clallemel-Lacour elnök megnyitó beszédében megemlékezett az orosz tengerészek látogatásáról, mely Franciaországot rendkívül megörvendeztette. Szónok hangsúlyozta, hogy az orosz vendégek egész Franciaországban lelkesült ovációkban részesítettek és a szenátus, ha együtt lett volna, boldognak érezte volna magát, hogy csatlakozzék az egész ország manifesztaóihoz. (Helyeslés.) Meg vagyunk győződve, — mondá az elnök — hogy a két ország egymáshoz való rokonszere tartós lesz, mert ez oly érdekekre támaszkodik, melyek a föld egy pontján sem találkoznak ellenségesen. A szenátus hódolatát fejezi ki Sándor orosz császárnak, az orosz czári családnak és ebben a fel-szeget barátságban a békére való reményt és a civilizáció új biztosítékát üdvözi. (Élénk tetszés.) Az elnök beszéde után az ülést bezárták.

A szerb válság. Belgrád, nov. 14. Beavatott körökben azt beszélék, hogy Sándor király ma délután elhatározta, hogy Dokics miniszterelnök lemondását elfogadja, miután az Abbaziából érkező hírek szerint Dokics még hosszú időre képtelen az államügyeket vezetni. A király ma hosszabb kihallgatáson fogadta Gruics laborokot és a szkupstina első alelnökét: Katics. Azt hiszik, hogy Gruics van hivatva a kabinetet újjászervezni. Katics azonban figyelmeztette a királyt arra, hogy a radikális pártkörök Gruics kinevezését ellenszenvvel fogadják s valószínű, hogy a szkupstina többsége nem fogja támogatni.

Láza dő bojnokok. Szerajevóból írják, hogy a banjalukai kerületből az utóbbi hetekben folytonosan kisebb-nagyobb zavargások híre érkezik. — A lázítók főembere egy görögkeleti vallású szerzetes, a ki sorra járja a községeket és mindenütt az osztrák uralom

rendbe. Indítványukat egyhangú lelkesedéssel fogadták; csak az volt a baj, hogy a tánczosok s tánczosnők közül, vajmi kevesen tudták a kormagyart lejtani. Ezen segitendő tehát, nem volt más hátra, minthogy a tánczban jártasak, az abban járatlanokat tanítsák. E célból, a leányos házaknál gyakran voltak összejövetelek, melyek a legkedélyesebb bevezető mulatságokat képeztek a farsanghoz, annál is inkább, mert képzelhető, — hogy a táncz oktatásnál, annak próbálgatása, mennyi neveléssel jár; midőn hol egyik, hol másik hibázta el a tánczot, vagy tett valami ügyetlen mozdulatot.

E mulatságok alatt történt, hogy Szilárd, a leánykák egyik legszebbikébe, Szalonlatzába, kinek fivére iskolatársa volt — halálisan belészeretett, ugyannyira, hogy akarata ellenére is lépten nyomon elárulta magát. Iza fivére Géza, természetesen szintén figyelmessé lett a dologra s úgy látszik szivesen látta volna a gazdag Homonnay Szilárdot sógorát, mert egyszer barátságos mosolylyal ekkép szólott hozzá:

— Örülök pajtás, hogy annyi szép leány közül az én kis hugom nyerte meg tetszésedet.

Képzeltetni, mily jól estek Szilárdnak e szavak! — Barátságos ölelte meg Gézát s e percztől fogva sokkal bizalmasabbak lettek egymáshoz.

Géza mind gyakrabban hívta őt magukhoz s kell-e mondanunk, hogy Szilárd mennyire kapott e meghívásokon, melyek ugy látszik: egyszersmind az egész család beleye-

ellen beszél. A fellázított lakosság a hegyek közé menekült és mindennap összetűz a katonai őrségekkel. A bosnyák kormány a naponkisegítő csapatokat küldött Banjalukába. Az így megerősített katonaság vasárnap megtámadta a bujdoso özszeesküvéket és kétszázát elfogott közülök. Az elmenekültek üldözését folytatják.

A nők szavazati joga Angliában. Londonban a St. James Hallban Courtney Leonard képviselő elnöklete és több tekintélyes radikális párti képviselő részvétele mellyes napokban nagyon látogatott népgyűlés volt, a melyben a résztvevők egyhangulag követelték, hogy a nők szavazati jogát törvényben mondja ki. A gyűlés határozatilag kimondta, hogy a nőket ép oly szavazati jog illeti meg, mint a férfiakat. Azt a javaslatot, a mely ezt indítványozta, hogy a nők csak bizonyos körülmények között szavazhassanak, a népgyűlés elvetette.

Oláhok, vagy magyarok?

Az oláhok mindennáron el akarják hitetni a világgal, hogy Magyarországnak ők régibb lakosai, mint a magyarok. Különösen Erdélyt illetőleg szerelmek nagyon, ha meséik hívókra találnak. Lapjaink, írók, költőink az az almelegyőződést, képtelen hazugságot terjesztik, hogy ők már Árpád honfoglalása előtt bírták ezt a földet. S ebből a káprázatos képzelődésből egy makulányt sem engednek.

Pedig ha magukba el tudnának mélyedni, a valóságot a látszattól meg tudnák különböztetni, oknyomozólag történelmi muljukba visszamennek s főleg emberöltőkön át folytatott koholmányait nem szegyenlenék visszavonni, rájónének, hogy egy évezred történetét ugrottak át s ez ugrrással akkorát botlottak, a mekkorára a történelem alig emlékszik.

E felültetésben azonban kissé a magyar történetek is ludasok — Horváth, Szalay, Kerekgyártó pár helyütt úgy tűntetik fel az oláhokat, — mintha Erdélyt a magyaroknak csakugyan régebben lakták volna.

A nagyon fontos, de kissé komikus vitába, mely a két nép tudásai között keletkezett, beleszólt több nem érdekelt külföldi tudós is.

S a történelmi kritika és nyelvtudomány segélyvel megállapították, hogy a mi kedves román testvéreinknek nincs igazuk, mert állításait a következő döntő érvek teljesen megsemmisítik:

Az oláh nyelv sajátosságai, a tizesnél nagyobb számnevek alkotása nem keleti Magyarországon, hanem Macedónia és Albánia északi részében keletkeztek.

Az alakuló, fejletlen társadalmak új helyükön a régibb lakóktól számtalan szót átvesznek.

Népünk is kölcsönzött szlávól, olaszból, németből, de az oláhból semmit, legfeljebb csak annyit és akkor, mikor Traján utódai nálunk megtelepedtek és amennyi az ő sajátosságait jelezte; míg a duna-balparti oláhok 50—60 szó m-lett varosok és folyók neveit is átvették a magyaroktól.

Ha földesuraink rengeteg erdeikből hasznót akartak hozni, egy-egy faut telepítettek. Az embereket kinaló román vagy délszláv vállalkozókkal szerződéseket kötöttek, kiváltságokat adtak s így alakult egy-egy román község.

Az oláhok lassu bevándorlása esemény volt ugyan hazánkra nézve, de nem járt zajjal, háborúval, mint a kunoké. Nem csoda azért ha minden egyes telepítvény bejövetele

zésével történtek, mert miudnyán, mindannyiszor a legszívesebben fogadták őt.

Rajta kívül azonban egy másik csinos fiatal ember is igen kedvező fogadtatásokban részesült e háznál. Ez unokaöccse volt az urónékné, a második leányának, Esztikének, titokban jegyese. Magaviseletével azonban sohasen árulta el mások előtt, hogy szive melyik lányhoz vonzódik, s ennélfogva Szilárd agyongyőrtöte magát miattai féltékenységgel; s amaz oknélküli elenszere, amelyet ez ifju iránt, még iskolagyermek korokban táplált, mindinkább fokozódott.

Elérkezett az ifúság által rendezett mulatság napja s órája is. A kivilágított, gyönyörűen díszített táncsteremben már lejtektek a párok, üdögelték a mamák és papák s érdeklődéssel várták a kormagyart vajjon oly szépen fogják e azt e fiatalok táncolni, mint a hogy ők táncoltak régen, régen mikor még más világ volt.

Az eredmény igen szép volt, s jobbról-balról üdvözölték Szilárdot és Pistát az eszme megpendítéséért, kik örömteljes mosolylyal feleltek a dicserő szavakra.

Elérkezett a szünorát hozó éjféli s mindenké a dicserő szavakra.

Szilárd karján vezetteda Izát, kinek ajkáról egy fél óra előtt hallotta a legboldogított szavakat. Nem volt tehát semmi oka a féltékenységre, s ő még is annyit győrtöte magát ama előtte kiállhatatlan ifju miatt. — Büszkén és boldogan tekintett körül s boldogsága csak fokozódott midőnlátta, hogy Iza szülői mily elégtül mosolylyal nézik őket.

(Folyt. köv.)

nincs fogyatékos kultúrássainkban foljegyzeve. Mindamellett vannak határozott történeti adatok, melyek a rumének későbbi bevándorlását tanúsítják.

Igy pl. van egy részletes határleírás 1231-ből a mai Nagybánya vidékéről. Nyomról-nyomra követhetjük az érdekes oklevél adatait és egész világosan kitűnik belőle, hogy akkor a Miszt pataktól le Sáros-Berkesig, a Szamostól a Kékes nevű lakatlan erdők területéig, Nagybánya, Felső-Bánya városoknak híre hamba sem volt, — de az e városok körül fekvő 20 rumén faluból sem létezett egy sem s így azok mind későbbi telepítvények.

Az orosz évkönyvek bizonyítják, hogy IV. László a Balkán tartományokból segitsegül hívott ruméneket a hód csata után (1280) Máramarosban és a Fejér-Körös mentén telepítette le.

A moldvai rumén fejedelemség megalapítójáról, Bogdán vajdáról, legalább is azt hitték az oláh írók, hogy Traján legelső tribunájának egyenes ivadéka és soha sem szivott más levegőt, mint Daciaét, pedig nemrég előkerült egy oklevél, a mely világosan mondja, hogy Bogdán I. Károly királynak 1334—35-ben telepitette át hazánkba. Ugyanezen oklevél mutatja azt is, hogy Bogdán Galambócz tájékaról, tehát a mai Szerbia keleti részéről jött hazánkba.

Erdélyben Fogaras vidékét nagyobb mértékben csak Nagy Lajos királyunk korában szállították meg a rumének, mert László oláh vajda még 1272-ben is a fogarasi új telepítvény fejedelmének nevezte magát.

Egy 1495-iki országos törvényczikkely, mint általában ismert dolgot említi, hogy a rácok, az oroszok és az oláhok a magyar királyok és bánok hívására és biztosítására telepedtek meg hazánk keleti részén.

Ezen nagyobb mértékben való telepítésen kívül még századokon át folyt a kisebb, falunként való telepítés. — Igy népesítették be a XIV században román lakosokkal a biharmegyei Lok falut a Telegdyék — Esküllöt ugyanott a Czibakok. — Es mennyi adatot rejtenek még erre nézve átvizsgálatlan levéltáraink?

Annyi bizonyos, hogy az oláhok a magyar nemzetet ért két roppant csapás révén jöttek be hazánkba és terjedtek el.

A tatárjárás okozta, hogy nagyobb számban betelepültek; a törökudulás okozta, hogy hegyekről leszállhattak és a síkságon körülbelül 10—20 mérfölddel előbbre nyomultak; — s míg nemzetünk fogyott, ők gyarapodtak.

Ma már megfordultak a viszonyok, mi vagyunk többen, ők alig számbavehetően s nyilvánvaló dolog, hogy ügyetlen politikai okok és ábrándok gondoltatták ki oláh testvéreinkkel a mesét, hogy ők Magyarországnak a régibb lakosai.

A művelt világ teljesen más meggyőződésben él s közel az idő, — mikor az oláhok ábrándjai szépségesen megsemmisülnek.

Határidő-naptár.

Találkozó szerdán és szombaton a Gónczy-egyesület Otthonában.

Sótahangverseny a Margit-fürdőben minden vasárnap d. u.

Színházi előadások kezdete este 7 órakor.

Nov. 16. Presbyteri közgyűlés. D. u. 3 ó.

Nov. 17. A Csokonai-kör felolvasó estélye a Margit-fürdőben.

Nov. 18. A Csokonai kör választmányának ülése. D. u. 3 ó.

Nov. 18. A Jókai-jubileum rendező bizottságának ülése. D. u. 5 ó.

Nov. 19. Kaszás Gábor próbájaja a »Korona« táncsteremben.

Nov. 20. Csokonai-ünnepély a színházban.

Dec. 1. Hangverseny a debreczeni egyetem javára.

Ujdonságok.

Kossuth könyvtára.

Lapunk egyik munkatársa vetette föl azon szép és hazafias indítványt, hogy Kossuth könyvtárát vegye meg Debreczen város a debreczeni egyetem részére. A Kossuth-könyvtár megvételének eszméje vizsgálata talált mindenfelé az országban. Így Aradon is Atzél Péter orsz. képviselő a következő levelet intézte ez ügyben az »Arad és Vidék« szerkesztőségéhez:

— Mióta Herman Ottóné levelét s az »Arad és Vidék«-nek e tárgyban irt vezércikkét olvastam, megvalom, sem éjelem, sem nappalom. A gondolat, hogy Kossuth Lajos, ehezik, megdermeszt bennem minden egyéb érzést. Csak az a tudat él bennem, hogy itteni kell, még pedig gyorsan; nem szabad gondolkodni, nem szabad habozni, hanem cselekedni. Még pedig úgy, hogy annak a nagy jellemnek ne lehessen oka, vagy ürügye a segélyt visszautasítani.

Kossuthnak van könyvtára, melyet el akar adni. Hálom, hogy mozgalom indult meg Debreczenben, hogy a város vegye meg a könyvtárt s így segélyezze a nagy martirt. Az alapgondolat helyes, de ne Debreczen, hanem az egész nemzet vegye meg a könyvtár

KARDOS LÁSZLÓNÁL

KOSSUTH-UTCZA.

COCUS és ANGOL

LINOLEUM

lépcsőre, előszobába,
üzlethelyiségek bevonására,

mosdó asztal és credenz elibe.
(444) VI.

JÉG VEREM.

Egy a város belterületén fekvő jégverem több évre

haszonbérbe vétetik.

Ajánlatok V. K. 5675. cím alatt

Haasenstein & Vogler (Julus és Társa) céghez, **BUDAPESTRE** kéretnek.
(449.) 3-3.

A „Bécsi élet és járadék biztosító intézet“

nevében alírott főügynökség tudatja a t. biztosító felekkel, hogy a folyó évi nyeresemény osztalék

43°-ot tett ki.

Ezen kedvező eredmény feljogosít bennünket arra, hogy intézetünket a n. é. közönség bizalmába ajánljuk, és ajánljuk egyszersmind

a „**BÉCSI BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁGOT**“ is

ahol tűzbiztosítási ágban legmértányosabb feltételek és díjakkal állunk a n. é. közönség rendelkezésére.

Kiváló tisztelettel

a »Bécsi biztosító társaság« és a »Bécsi élet és járadék biztosító intézet« nevében

busai **BENKE ISTVÁN**, titkár.

Pályázati hirdetés.

Ezennel pályázat hirdettetik a debreczeni fogyasztási- és ital-adók beszedésére alakult szövetkezetnél üresedésbe jött könyvvezetői állásra.

Az évi fizetés 2400 (kétezer négyszáz) korona, mely havi 200 korona részletekben utólagosan fizettetik.

A megválasztandó köteles állását 1894. évi Január 1-ő napján elfoglalni, hivatalos órák idejében a hivatalos helyiségben jelen lenni.

Pályázni akarók szakképzettséget és gyakorlatot igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket (Csapó-utca 388. sz. a.) **f. évi november hó 20-ik napja déli 12 órájáig adhatják be.**

Kelt Debreczenben, 1893. évi november 14-én tartott intéző bizottsági ülése

NAGY FERENCZ,

elnök.

Eszencziákat

rum, cognac, mindenemü szesz italok, asztali likörök és különlegességek azonnali elhibázhatatlan elkészítésére a legkiválóbb minőségben szállítok.

Azonfelül ajánlok 80 foku, vegyileg tiszta eczetszentitát kellemes boroztatás és közönséges eczetek gyártásához. Leírások és használati utasítások ingyen mellékeltemek.

○ Kiváló eredményért kezeskedek. ○

Árlistát bérmentve küldök.

Pollák Károly Fülöp

Eszencziák-különlegességek gyára: Prág.

(421.) Megbízható ügynökök kerestetnek.

SZÖNYEGEK

függönyök, ágy- és asztal-terítők

bútorszövetek és viaszkos-vásznak

takarók és lópokrócok

SZABÓ LAJOS FIAI CZÉGNÉL.

443. a)

Nyomatott a »Debreczeni nyomdájában, Főtér Csanak-ház 1828.

Temetkezési intézet!

DANKÓ MIHÁLY

dusan berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Kossuth-Czepléd-utca 2155. sz. a a gyógyszer-tárral szemben

Becses tudomására hozom, miszerint: a nagyérdemű közönség elismerő bizalmával fogva üzletemet fokozatosan oda fejlesztettem, hogy a temetkezéshez megkivántható

éroz, fa és mindennemű behuzott, egyszerű és diszes koporsók halotti kellékek, gyászokcsik, legszebb kivitelben,

a gyászoló felek igényeikhez mért

elősmert tisztességes olcsó árért

szolgáltatnak ki. Főtörékvesem leend bármily verseny mellett is a szigorú pontosság és figyelem.

Elvállalok mindennemű temetések rendezését, helyben, mint vidéken. Hullaszállítás minden irányban.

Erez, mű és elővirág koszorúk előállítását szalag felirással — vagy a nélkül — a kor kívánalmaihoz mért olcsó árért.

Kérve a n. é. közönség pártfogó támogatását, hogy a szomorodott felek igényeit továbbra is méltányosan elégíthessem ki.

Debreczen, 1892.

Kiváló tisztelettel:

DANKÓ MIHÁLY.

(37.)

HIRDETMEŒY.

Ö császári és apostoli királyi felségének

legfelső elhatározása folytán ezennel megindították a

XVII. magyar kir. államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelméből a magyar nemzeti színház nyugdíjintézete két tizedrészen, a magyar gazdasszonyok országos egyesülete, a gyógyult elmebetegk segélyező-egyesülete, a budapesti gyermekbarát-egylet, a m. kir. vagyontalan állami hivatalnokok özvegyei és árvái részére létesítendő alap, a kolozsvári »Mária Valéria« árvaház, a szatmárnémeti nagykirályi nőipariszkola, a magyar képzőművészek nyugdíjalapja, a Zágrábban létesítendő Horvát-Szlávon országos javítóház egyenkint egy tizedrészen fog részesített.

E sorsjáték összes 3282-ben megállapított nyereseményei az alább következő játékterv szerint

160,000 frtra rugnak

és pedig:

1 főnyeresemény	60.000 frt	2 nyeresemény egyenkint	2.000 frt
1	15.000 frt	4	1.000 frt
1	10.000 frt	50	500 frt
1 nyeresemény	5.000 frt	200	100 frt
1	4.000 frt	300	50 frt
1	3.000 frt	3000	10 frt

az összes nyeresemények készpénzben fizettetnek ki.

A húzás visszavonhatlanul 1893. Deczember 28-án Budapesten történik.

➔ Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva. ➔

Sorsjegyek kaphatók a lottó-igazgatóságnál Budapesten (Pest, fővámház, félémelet), a hová a megrendelt ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamennyi lottó-, ső- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi »Mercur«-nál és minden városban és nevezetesebb helyiségben felállított egyéb sorsjegyaruló közegnél

490 a) Budapesten, 1893. augusztus hó 1-én.

M. k. lotto-igazgatóság